

CİBUTİ'DE YARDIM VAKIFLARININ OYNADIĞI ROL (2018-2019)

Geliş Tarihi (Received Date) 07.01.2019

Aden İLTİREH¹

Kabul Tarihi (Accepted Date) 16.01.2019

Özet

Vakıflar, Osmanlı İmparatorluğu döneminde ortaya çıkmış ve toplum tarafından, ekonomi ve dini açılardan desteklenmiştir. İslam tarihten itibaren çeşitli hedeflerle ulaşmak için vakıflar kurulmuş ve faaliyet göstermiştir. Bunlardan bir tanesi de Para Vakıflarıdır. Para vakıfları oluşturulduğu amaç yoksullukla mücadele etmektir. Para vakıflar yoksulluğu azaltması rol oynamış ve ekonomik ve toplum hayatına önemli katkılar sağlamıştır. Para vakıflarının faaliyetleri sayesinde devlet ekonomik olarak rahatlatılmıştır. Cibuti'de de böyle benzer bir sistem 2004'te yılında yoksullukla mücadele etmek için sandık zekatı açmıştır. 2004'ten bu yana yetimler, fakirler, göçmenler, eğitimsiz ve sağlıksız olan çocuklar ve insanlara eğitim, sağlık ve destek ilgili yardıma sağlamaktadır.

Anahtar Kelime: Vakıf, Zekât, Bağış, Para Vakıfları, Sadaka.

THE ROLE OF ASSISTANCE FOUNDATION IN THE DJIBOUTII (2018-2019)

Abstract

Foundation institutions were originated by the Ottoman Empire and supported society, economy and religion. Since Islamic history, foundations have been established and operated to reach various goals. One of them is the money foundations. The purpose of the money foundations is to struggle with poverty. Money foundations have played a role in reducing poverty and have made significant contributions to economic and social life. Thanks to the activities of the money foundations, the state is economically relieved. In Djibouti, a system of such similarities has opened a crate to fight poverty in 2004. Since 2004, orphans, poor people, migrants, uneducated and unhealthy children and people have provided educational, health and support assistance.

Key Words: Foundation, Zakat, Donation, Money Foundations, Charity.

1.GİRİŞ

Tarihsel olarak, vakıfların uzun süredir toplumda yoksulluğun azaltılması için öne çıkan araçlardan biri olarak kullanıldığına dair kanıtlar vardır. Camii inşa etmek gibi dini amaçların dışında, Vakıf sosyo ekonomik alanda önemli bir rol oynamıştır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde vakıf, ülkenin eğitimini, sağlığını ve esenliğini finanse etmek için büyük gayret gösterdi. Bununla birlikte, yıllar geçtikçe, sosyo-ekonomik alanda vakfın rolü önemli ölçüde azalmıştır. Genel halkın çoğunluğu, vakıfların sadece cami ve dini okulların inşası gibi dini amaçlarla kullanılması gerektiği görüşündedir. Vakıf, özellikle de yoksulluğun hafifletilmesi alanındaki toplumun sosyo-ekonomik kalkınmasına katkıda bulunanlardan biri olması açısından büyük bir potansiyele sahip olduğu için oldukça talihsiz bir durumdur.

Zekât ve Vakıf kurumları İslam medeniyeti boyunca Müslümanların sosyo-ekonomik gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Bu rol sömürge döneminde geriledi, ancak günümüzde çeşitli çağdaş Müslüman ülkeler tarafından yeniden canlandırılıyor. İslam, kapsamlı bir dindir ve zekât vermeyi ve ihtiyaç sahibi insanlara yardım etmek için bağış yapmayı öğretir. İslam, ihtiyaç halinde yardım ve destek vermeyi de teşvik eder. Zekât, vakıf ve sadaka, sosyal adaletin desteklenmesinde ve yoksulluğun azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bir zekât, vakıf ve sadaka yönetimi, bireyin zenginlik için samimiyet ve sorumluluk duygusu oluşturmaya yardımcı olacaktır. Tanrı bütün Müslümanları yoksulluğu hafifletmek ve toplumda refah düzeyini arttırmak için vakıf aracılığıyla bu yoksullukla savaşmalarını emretmiştir ve bu sosyal dayanışma yoksullukla savaşmada ve yoksullara yardımda önemli bir rol oynamaktadır.

¹ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi yüksek Lisans Öğrencisi,(monhamza12@hotmail.com)

Cibuti Cumhuriyeti Devleti bu yoksullukla mücadele edebilmek için ve toplumda yoksulluğun hafifletilmesi için 2004'de İslami Vakıf ve Diyanet İşleri Bakanlığı tarafından zekât ofisi açmıştır. İslami Vakıf ve Diyanet İşleri Bakanlığı 2004'den itibaren bugüne kadar Cibuti'de fakir olan insanlara destek olmakta ve yardım etmektedir. Bu ofisin açılmasının amacı zekât yükümlülüğünü uygulayıp zekât parası toplamakta, fakir olan insanlara yardım etmektedir. Ayrıca ülkedeki yoksulluğun hafifletilmesi ve toplumda refah ve huzurun gelişmesini sağlamak üzere hizmetleri devam etmektedir. Zekât ofisi bu işleri yaparken Vakıf ve Diyanet İşleri Bakanlığı diğer hayır kurumlarıyla işbirliği yapmakta ve özellikle yabancı hayır örgütleri tarafından en büyük yardım sağlanmaktadır. Cibuti'de fakirlere yardım eden yabancı hayır örgütleri bağışları en çok Arap ülkelerden gelen örgütlerdir. Son olarak Vakıf ve Diyanet İşleri Bakanlığı yoksulluğun hafifletilmesine çalışırken aynı zamanda toplumdaki annelerini ve babalarını kaybeden çocukların da bütün ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Genelde çocukların ihtiyacı olan yiyecekleri, elbiseleri, eğitim eşyalarını ve oyuncakları sağlamaktadır. Çok sektörlü yardım, Diyanet İşleri Bakanı, uluslararası ve ulusal insani yardım kuruluşları tarafından gerçekleştirilen yardım kuruluşları, gıda ve beslenme desteklerinin sağlanması, temel su, sağlık ve sağlık hizmetlerine erişimin iyileştirilmesi, mültecilerin, sığınmacıların ve göçmenlerin korunmasının güçlendirilmesi ve mülteci çocuklar için eğitimin sağlanmasına odaklanacaktır.(Divan Al-zekat 2004)

2.Vakf'ın Tanımı

Vakıf kelime olarak Arapça'dan dilimi-ze geçmiştir, sözlük anlamı olarak “dur-durma, alıkoyma, ayırma, bağlama, bir malı veya mülkü -satılmamak kaydıyla- bir hayır işine bağışlama, bırakma” anlamlarına gelir. Başka bir deyişle “bir hizmetin gelecekte yapılması için bir kimse tarafından belli koşullarla ve resmi bir yolla ayrılarak bırakılan, mülk ya da para” olarak ifade edilir.

İslam Vakıf hukukunun üç temel ilkesinin bulunduğunu ileri sürmüştür: 1-geri alınamaz, 2-sürekli ve 3-devredilemez olmalı ve ek olarak hayırsever olarak nitelendirilmeli Vakfın amacı dindar olmalıdır. Evkaf sisteminin kayda değer bir esnekliğe sahip olduğunu ve bu yüzden birçok Evkaf'ın bir binyıldan fazla bir süre hayatta kaldığını ve bazılarının yarım binyıldan önemli ölçüde daha uzun sürdüğünü iddia etmişlerdir. Tarihsel kaynaklara göre, Mısır, Suriye ve Filistin'deki Ayyubların ve Memlüklerin Vakıfları en iyi vakıf örneklerdir., 12. yüzyılın başlarında Kudüs'ün altmış dört Vakıf mülkü Filistin, Suriye ve Türkiye'den gelen okulları desteklemiştir. Bunlar 45 tanedir. Ayyubid ve Memluk hükümdarları ve valileri tarafından Evkaf'tan okullar yapılmıştır. (Çizakça ve Abattouy & Al-Hassani,s.6. 1998)

2.1.Yoksulluğun Azaltılmasında İslam Vakfının Katkısı

Hassan (2006), farklı topluluklardan gelen deneyimlere değinerek, birçok ülkede, vakıf fonlarının, üç ana sosyal ve insani kalkınma ile ilişkili olduğu ifade etmiştir. Evkaf modern zamanlarda sığınaklar sağlamış, bir bölgeye su göndermiş, çocuklara yiyecek tedarik etmiştir. Vakıfların toplantılar ve sosyal ortamlar için de kullanılan ibadet yerlerinin atıfta bulunduğunu ifade etmişlerdir. Vakıflar ticaret merkezleri ve alışveriş kompleksleri sayesinde, hedef projelerin finansmanı için bir miktar gelir elde edilmesine yardımcı olmuştur. Örneğin, Dhaka şehrinde Baitul Mukarram alışveriş kompleksi, bir çok yayın faaliyeti için geniş bir oditoryum finanse etmiş ve ulusal cami, çok sayıda kişiye istihdam sağlamıştır. Bu vakıflar tarafından finanse edilen kurumlardan bazıları genel refah içindir, diğerleri ise yalnız yoksullara yönelik olup, masraflarını finanse ederek fakirlere doğrudan yardım etmektedir. Vakıfların sosyo-ekonomik kalkınmadaki potansiyel rolü ve yoksulluğun azaltılmasındaki katkısı nedeniyle birçok ülke, kamu vakıflara önem vermiştir. (Cajee, 2007; Zuki, 2012, s.4).

2.1.1.Açlık veya Beslenme (Sağlıksızlığa yol açan gıdaların yetersizliği) ve Vakf Katkısının Azaltılması

Hasan (2006),Vakıf'ın modern zamanlarda sığınak olarak kullanıldığı, bir yerlere su ulaştırdığını ve çocuklara yiyecek tedarik ettiğini ifade etmiştir. Beyrut Hamouche'de 2007 bulunan bir vakıf, Beyrut Büyük Camii'nin (Lübnan) yakınında yer almakta, Osmanlı döneminin sonuna doğru Cuma günü fakirlere buradan gıda olarak ekmek dağıtmaktadır (Hasan, 2006, 6-12).

Frenkel (2009) birçoğu çalışmasında vakıflarda giysi dağıtımı ve yiyecek tedarikini düzenleyen belgeler olduğunu ifade etmiştir. Vakıfların listesi, öğrencileri, öğretmenleri ve Sufileri ağırlayan kurumlara bağlıdır. (Frenkel,s.149-166. 2009)

2.1.2.Hasta Sağlığı (daha az gıda, yetersiz ilaç ve sanitasyon ve hijyenik olmayan yaşam nedeniyle yetersiz sağlık düzeyi) Ve Vakf Katkısının Azaltılması

Mannan (2005), erken dönemlerde çocuklara yönelik hastanenin Vakıf fonu dışında İstanbul'da inşa edildiğini belirtmiştir. İspanya'da Müslüman olmayanlar için hastane tesisleri mevcuttu. Hasan (2006), Müslüman Vakfından faydalananların sağlık ve hijyen sektörü olduğunu ifade etmiştir. Temizlik İslami vakıfların bağışlarından faydalanmışlardır (Mannan, 2005, s.18-19)

Ahmed(2007), hastanelerin ve ilaçların vakfın en ünlü alt sektörleri olduğunu bildirmiştir. 20. yüzyılın ilk yarısına kadar Müslümanlar, sağlık ocakları ve hastaneleri kurmaya devam etmiştir. Abattouy & Al-Hassani (1988), İslam dünyasında çoğu hastanenin Vakıfların gelirlerinden finanse edildiğini belirtmiştir. Vakıf, kelimesi sağlık hizmetlerinde olduğu gibi, hastanelerin inşasının yanı sıra, hekimlerin ve onların eğitimin sağlanması hastalara yönelik harcamaları karşılayan, sosyal doğanın yapılandırılmış eylemleri için kullanılmıştır.

2.1.3.Eğitim Eksikliği (okuryazarlık, bilgi) Eğitim Fırsatları ve Vakıfların Katkısının Artırılması

Frenkel (2009) ,Suriye hakkında, dini bağışların medrese gibi çok sayıda eğitim kurumunu finanse ettiğini yazmıştır. Evkâf işleri de bu kurumlar için müfredatı şart koşturmuştur. Abattouy & Al-Hassani'ye göre (1988) eğitim, Evkâf'ın desteğini ve yatırımlarını camilerden sonra çeken ikinci sosyal kurumdur. Vakıflar geneli kapsamış olsa da, vakıf gelirlerinin ikinci en büyük faydalanıcısı olan camilerde din eğitimi verilmiştir.Eğitim, İslam'ın başlangıcından beri gönüllü katkılarla finanse edilmiştir. Hükümetler bile okullar inşa ederek ve okulların Vakıfları olarak belirli mülkleri tahsis ederek eğitimi finanse etmektedir.972'de Mısır'da kurulan El-Ezher Üniversitesi, vakıf gelirleriyle 1812'ye kadar finanse edilen bir örnek olmuştur.

2.1.4.Azaltımda Barınak ve Giyim İhtiyaçını Güçlendirme ve Vakıf Katkısının Bulunması

Sosyal sektördeki büyük yatırımlar toplumu dönüştürmeyi ve yoksul kesimleri güçlendirmeyi başlamıştır. Sadece “Vakfın sunduğu eğitim”, yoksulların ekonomik seviyesini yukarıya doğru taşıyarak yüksek düzeylerde ekonomik ve politik güç elde etmelerini sağlamıştır.

2.1.5.Ekonomik Fırsat Eksikliği, Ekonomik Kaynaklar ve Gelir Eksikliği ve Vakf Katkısının Artırılması

Özellikle de servetin stotu sembolü olduğu toplumlarda birlikte politik olarak oy kullanma hakkına da sahip değildir. Khan & Khan (2011), Zuki,(2012), Ahmed'in (2004) referansları, vakfın tarihsel rolünün çok zengin olduğunu yazmıştır. Vakıflar toplum ve ekonominin çeşitli yönlerini geliştirmede önemli bir rol oynamıştır. (Hamouche, 2007, s. 27-48)

Abattouy & Al-Hassani (1998) , gerçekte Vakıflar hariç her türlü evkâf'ın temel amacının, yoksullara yardım ederek ve destekleyerek yoksulluğu azaltmak olduğunu söylemişlerdir. Vakıflar, yoksulların acil ihtiyaçlarını karşılamının ötesinde, gelir elde etmek ve daha yüksek sosyal statüye tırmanmak için onlara araçlar sağlayarak yoksunluğun uzun vadeli iyileştirilmesini amaçlamıştır. Vakıflar, eğitim, sağlık hizmeti yaşlıların ve özürlülerin sorumluluğunu üstlenmiş daha düşük ekonomik katmandaki kişilerin üretken kapasitelerini arttırmayı ve ekonomik yüklerini azaltmayı amaçlamıştır

Şam el-Zāliziyah mahallesinde Abū al-Abbās Amad ibn Zayn el-Khawājakī,1443 tarafından inşa edilen Dalāmīyah medresesinde yetimlerin 10 dirhem aldığını belirtmiştir. Zuki (2012), yrica, vakfın gönüllü sektörün bir parçası olduğunu, tahsis edilen kaynakların yatırımı yoluyla topluma bazı refah artırıcı hizmetler sunduğunu da belirtmiştir. Vakıf sektörü, zenginler ile yoksullar arasında refahın yeniden dağılımı için en iyi araçlardan biridir. Aynı zamanda sosyo-ekonomik eşitsizlikleri azaltmaya yardımcı olmaktadır., Bangeledeş'te büyük bir alışveriş kompleksinin, büyük bir oditoryum, bir yayın evi ve bir camiyi finanse eden ve çok sayıda kişiye istihdam sağlayan bir vakıf mülkü olduğunu yazmıştır. (Frenkel,s.149-166, 2009)

2.1.6.Su Eksikliği Sağıklama Ve Sulama İçin Kamu Hizmetleri, Sosyal Refah Ve Vakf'ın Katkısının Artırılması

Hasan (2006), Vakıf'ın modern zamanlarda sığınak göreceli gördüğünü gazoz kalan yerlere su ulaştırdığını ve çocuklara yiyecek tedarik ettiği v.b faaliyetleri olduğunu ifade etmiştir. Bello (2009), yoksullukla mücadele etmek ve toplumdaki refahı arttırmak için Zekât ve Vakıf kurumlarının önerdiği çeşitli araçlar arasında olduğunu iddia etmiştir. Vakıf, maddi altyapıyı sağlar hem aile hem de toplum düzeyinde sosyal refah artırıcı faaliyetlerde kullanılmak üzere bir gelir kaynağı oluşturur (Bello, 2009, s.39.)

Abattouy & Al-Hassani (1998), İslam tarihinde, Vakıf kurumunun büyük ölçüde, toplumun kapsamlı gelişimi için gerekli mal ve hizmetlerin sağlanmasına yönelik hizmet ettiğini ifade etmişlerdir. Örneğin hastaneler okullar camiler, otoyol tesisler ve su kaynağı gibi yapıların yapılması bu hizmetlerin içinde yer almaktadır.

2.1.7.Yetersiz Sosyal İlişkiler Ve Kültürel Yaşam Ve Vakfın Katkısı

Zuki (2012), vakfın toplumun ve ekonominin çeşitli yönlerini geliştirmede önemli bir rol oynaması nedeniyle çok zengin bir tarihsel role sahip olduğunu yazmıştır. Abattouy & Al-Hassani'yi (1988) Evkaf'ın asıl amacının, yoksulluğu ve yoksullara yardım ederek ve destekleyerek yoksulluğu azaltmak olduğunu söylemişlerdir. Vakıf, yoksulların acil ihtiyaçlarının karşılanmasının ötesine geçerek, gelir elde etmek ve daha yüksek sosyal statüye tırmanmak için gerekli araçları sağlayarak yoksunluğun uzun vadeli iyileştirilmesini amaç edinmişlerdir. Sermaye yatırımı ile vakıf, ihtiyaç sahibi fakir bir bireysel hayır kurumundan sosyal bir sivil kurum ölçeğine destek vermeye yönelmiştir.

Hamouche (2007), dini tavsiyeler üzerine kurulan vakıfların temellerinden bahsetmiştir. Örneğin, Cezayir'de Endülüs topluluğunun temeli alan mültecileri barındıracak ve onlara ilk yardım sunacak şekildedir. İspanya'da kurulan vakıflar Müslümanların kitlesel göçüne tepki olarak kurulmuştur. Hamouche'a (2007) göre, dindar vakıflar sayısız belediye hizmetlerini (eğitim, sağlık, sosyal refah) ve kamu hizmetlerini (trafik sistemi, içme suyu, savunma) kapsamaktadır.

2.2. Evkaf'ın Türleri

2.2.1.Yararlanıcılar ve Aile Evkafı

Bu noktada, vakfın yıllık gelirlerini sayısız faydalanıcıya tahsis ettiğini belirtmek önemlidir. Dahası, bir kurucu kendini veya mirasçılarını birincil yararlanıcı olarak atayabilir. Bu vakıf türü, vakıf ahli veya aile vakfı olarak bilinir. Bu tür vakıfların gelirleri, kurucunun çocuğuna ayrılmıştır. Bu akıl yürütme çizgisi benlik, çocuk ve muhtaç akrabaları için gerekli olan adaletli teklifleri tam olarak onaylayan Peygamber geleneklerini görmezden gelir. (Qureshi, 1990, s.82).

2.2.2.Mütevelli (Mutawallis)

“Anglo-Sakson kanununun aksine²” İslâm hukuku, mütevellileri, vakfın emanet edildiği yöneticiler olarak kabul etmiştir. Bu şahsiyetler yüzyıllar boyunca İslami mimari mirasını gerçekten koruyan ve pek çok vakfın hayatta kalmasını sağlayanlar olsa da, aynı zamanda acımasızca suçlanan ve sistemin çökmesinden sorumlu tutulanlar olmuştur. Vakıf sisteminin tarihinde bu mütevellileri “yanlış kullanım ve zimmete para geçirme” iddiaları ile suçlanmışlardır. Bazen bu suçlamalar haklı çıksa da çoğu kez, günah keçisi olarak kullanılmıştır. Durum ne olursa olsun, vakfın yönetimi hala çözümlenmemiş bir sorun oluşturmaktadır. Dolayısıyla, herhangi bir modern fıkıh reformu kaçınılmaz olmuştur. (Halep Evkaf için bkz. Bruce Masters, 1988, s.173).

2.2.3.Nakit Evkaf

“Nakdi vakıf özel bir iktisap niteliğindedir ve asıl sermaye, asıl-mal veya varlık tamamen ya da kısmen nakit olarak bulunması nedeniyle sıradan gayrimenkul vakıflarından farklıdır. İmam Zufar'a böylesi bir soru sorulması bu tür vakfın varlığını göstermesi bakımından önemlidir”³ (Mohr, s. 160-162.)

² In Anglo-Saxon law the functions of the trustee and the owner is not clearly separated.

³ He had replied that the *corpus* of the *awqaf* should be entrusted to the entrepreneurs in the form of *mudarabah*.

Avrupa'da gayrimenkul malların vakıflarının tek kaynağı olan nakit vakası da bilinmektedir. En sonunda, menkuller ile bir bağış yapmak mümkün olmuştur. Ekonominin parasallaşması ilerledikçe, Hauptgeldstiftung ya da Kapitalstiftung, her ikisi de bir nakit vakasını belirttiler. 1388 yılına gelindiğinde, Hauptgeldstiftung, en iyi bir temel holding olarak dönüştürülebilen dinlenmiş Rahmenstiftung'a dönüşmüştür. Böylece, on dördüncü yüzyıl Almanya'sında, daha büyük olanın ayrılmaz bir parçası olarak bir nakit temeli kurmak mümkün hale gelmiştir. Ya da, farklı bir şekilde, birincil nakit temeli daha küçük nakit varlıkların eklenmesiyle sürekli olarak genişletilebilir olmuştur. İslam dünyasında, sekizinci yüzyıldan on beşinci yüzyıl kadar nakit çekirdeği tarihi ile ilgili büyük bir bilgi uçurumu vardır. (Tübingen: J.C.B. Mohr, s. 160-162).

2.2.4.Osmanlı Ekonomisinde Nakit Vakıf

Sağlık, eğitim ve refahın tamamıyla hediye ve bağışlarla finanse edildiği bir toplumda, nakit fıkıh, Osmanlı toplumsal dokusunun hayatta kalması için ciddi sonuçlar doğurmuştur. Dahası, onlar da çalıştıkları şehirlerin ekonomisine büyük miktarda sermaye enjeksiyonu sağlamışlardır. Nakit evkaf, dindar amaçlar için belli bir miktar para ayıran iyi niyetli kişiler tarafından kurulmuştur.

“ Her şeyden önce, İmam Zufar'ın sekizinci yüzyıldaki fetvasında anlatılan, nakit vakfının mudarabah üzerinden yatırılması ve nakit vakfının amacı asıl için kullanılması durumu gerçekte uygulama alanı bulamamıştır.⁴” (Çok kısaca, mudarabah sermaye ve girişimciliğin bir ortaklığıydı.) 1563 M. Bursa nakit vakfı örneğine dayanan ayrı bir çalışmada Osmanlı nakit vakfının neredeyse sabit bir getiri ile para dağıttığında bahsedilmiştir. Şimdiki soru, bu düzenlemenin sıradan bir ilgi mi, yoksa başka bir şey mi olduğu sorusudur? Çalışmada yer alan ifadeler şu şekildedir (Çizakça 1993)

2.2.5.Nakit Evkaf'ın Yeniden Tasarlanması

Muhtemelen mütevellilerin riskten kaçınmalarından dolayı İstiklal'e başvurması iki önemli sonucu ortaya çıkarmıştır. Bir yandan, nakit yığınları, yalnızca sermaye yeniden dağıtım rolüne indirildi ve diğer yandan, faiz tehlikeli derecede yakın olan bir enstrümandan yararlanılmıştır.

Kıscacası, nakit çekirdeğini yeniden tasarladığımızda, varlık tarafının mudarabah üzerinden işlediğini ve bütünüyle istiklal'dan kaçındığını görmeliyiz. Aslında, okuyucu, şu an itibarıyla tarihi nakit yığınları ile modern İslami bankalar arasındaki benzerliği fark edecektir: her ikisi de mudarabah üzerinden faaliyet gösterecek şekilde tasarlanmıştır ve her ikisi de İslami perspektiften daha az tercih edilen enstrümanlardan yararlanmıştır (Çizakça ,1996, s.84).

3.Cibuti'de Vakf'ının Oynadığı Rol

3.1.Yoksullukla Mücadelede Zekat Rolü

Halkın en yoksul ve en çok ihtiyaç duyan kesimlerine yardım sağlamak amacıyla hükümet, Temmuz 2004'te, Zekâtın toplanması ve yeniden dağıtılmasından sorumlu bir kamu kurumu kurdu. Bu kurum, varlıklı insanlar tarafından ihtiyaçlara verilen dakik ve bireysel yardımı kanalize etmeyi amaçlamaktadır. Kuruluşundan bu yana, Vakıf hala sınırlı yollara rağmen yoksul ve yoksul aileler lehine birçok eylem gerçekleştirebilmiştir. Nitekim 2005 yılında 21.837.477 FDJ ve 2006 yılında 51.512.445 FDJ olan Zekât altında toplanan meblağlar, dönem içindeki güçlü artışlarına rağmen, ihtiyaçlara kıyasla yetersiz kalmıştır (% + 135,9).). 2005 yılında, bağışçı sayısı (Zakataires) 20 idi, bu da 2006'da 56'ya yükseldi. 2005 yılında 2.544 yetime sahip 939 aile tespit edilmiş olup, bunların arasından 270 aileye yardım edilmiştir. 2006 yılında kayıtlı ailelerin sayısı 837'ye ulaşmıştır.

3.2.Parasal Bağışının Adalet Ve Karşılıklı Bağımlılık İçindeki Rolü

Vakıf toplumda önemli bir role sahiptir, bunu, içinde özgün bir model olmanın yanı sıra, toplum üyeleri arasındaki ortak işbirliği ve dayanışma türlerinden ortaya çıkmıştır. Bireylerin sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal yapıya ve işlevlerine odaklanan sosyal değişim süreçleri ve onlara eğitim, sağlık, konut ve mesleki eğitim alanlarında uygun hizmetler sağlayan toplumsal kalkınmanın, sağlamlştırılması hükümet çabalarıyla olacaktır.

⁴ Very briefly, *mudarabah* was a partnership of capital and entrepreneurship, where the entire capital as well as the pecuniary loss belonged to the principal. Profit was distributed as a result of mutual agreement. See A. Udovitch (1970), and Çizakça (1996).

3.3.Parasal Vakıf'ın Sosyal Adalete Katkısı

Nakit Vakıflar, toplumsal eşitsizlikleri azaltmaya katkıda bulunurlar. Yoksulların ve ihtiyaç sahiplerinin çeşitli parasal bağışlarla ihtiyaç ve ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunmaktadır. Onları üretken enerjilere dönüştürerek toplum sınıfları arasındaki uçurumu azaltmaya çalışmaktadır. Bu nedenle, parasal moratoryum tarafından elde edilen sosyal adaletin farkında oluruz.

3.4.Sosyal Dayanısmadan Parasal Bağışının Rolü

Nakit Vakıflar, toplumsal eşitsizlikleri azaltmaya katkıda bulunurlar. Yoksulların ve ihtiyaç sahiplerinin çeşitli parasal bağışlarla ihtiyaç ve ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunmaktadır. Onları üretken enerjilere dönüştürerek toplum sınıfları arasındaki uçurumu azaltmaya çalışmaktadır.

3.5.Sosyal Dayanısmadan Parasal Bağışının Rolü

Parasal Vakıf'ın sosyal dayanışmadaki rolü niteliksel olarak yansıtılmaktadır. Vakıflar çağlar boyunca yoksullara yardım sağlanmasına ve yoksulluğu azaltmaya yönelik çalışmaktadır.

4.SONUÇ

Bu konu temelde hem Müslümanlar hem de gayrimüslimler için zekât, vakıf, sadaka ve hayırseverlik faydalarını ortaya koymuştur. Bu sistem modelinin geçmişten bu yana ve gelecekteki organizasyonlar ve kurumlar için bir model olduğunu ifade etmiştir. Konunun yoksulluk ile ilgili nasıl mücadele etmemizi gereken ifade etmiştir. Yoksulluk ve ekonomik arasındaki ilişkileri ortaya koymuştur. Aynı zamanda yoksulluğun azaltmak için hangi yöntemler kullanılması gerektiğine ele alınmıştır. Fakir olan insanlara sadece yemek, su sağlık ve elbiseler ihtiyaçlarına karşılanması değil ayı zamanda belli bir miktar paraya yardım bulunması ifade etmiştir. Yoksullara belli bir miktar parayı dağıtıldığında ihtiyaçlarını kolay bir şekilde gidermesi sağlar.

KAYNAKÇA

- Ahmed H. (2007) Yaz Foundation Based Micro Finance: Realizing the Social Role of Islamic Finance ", Written Paper for an International Seminar on Finans Integrating the Islamic Sector into Peace ün, Singapore, p. 6-7 March 2007
- Ahmed, H. (2004). Role of Zakah and Awqaf in Poverty Alleviation, Occasional Paper No. 8, Islamic Research and Training Institute, Islamic Development Bank Group, Jeddah
- Bello, D. A. (2009) *kan Fighting Poverty with Zakah and Foundation Institutions: A Case for Muslim Ummah in Ghana Dava, First National Muslim Summit, Al-Furkan Foundation*. Radach Memorial Center, Lamashegu, Tamale, Ghana, 3 October 2009, On Saturday, No. 39 (MA)
- Hamouche, M.B. (2007). Vak Sustainability and Urban Management in Old Muslim Cities: The Role of Religious Foundations 2007, *King Saud University Journal, Arch. & Plann.* 19(2), 27-48.
- Hasan, S. (2006) *al Muslim Philanthropy and Social Security: Expectations, Practices and Traps*. was presented at the 6th IBB Biennial Conference held in Bangkok on July 6-12.
- İnternet: <http://www.diwanzakat.dj>
- İnternet: <http://www.diwanzakat.dj>
- Mannan, M.A. (2005). *Ummah refahının geliştirilmesinde vakfın rolü*. Endonezya İslam Ekonomistleri Birliği ve Muamalat Enstitüsü, Jakarta Medan, Endonezya, 18- 19.
- Qureshi, M. A. (1990). *Awqaf in India*, New Delhi: Gian Publishing House.
- Sadeq, Abulhasan M. (ed.), (1992), *Financing Economic Development, Islamic and Mainstream Approaches*, Kuala Lumpur: Longman Malaysia Sdn. Bhd.
- Strauss, J. (1986). Does Better Nutrition Raise Farm Productivity. *Journal of Political Economy*, 92, 297-320.
- Zuki, Mazrul Shahir Md (2012) olü Foundation and its Role in Socio-Economic Development 2012.*ISRA International Journal of Islamic Finance*, 4(2).